

811.163.41'28

<https://doi.org/10.18485/sj.2022.27.1.29>

БРАНКИЦА Ђ. МАРКОВИЋ*
Институт за српски језик САНУ
Београд

Оригинални научни рад
Примљен: 15.10.2021.
Прихваћен: 22.12.2021.

ПУНКТОВИ ШУМАДИЈСКО-ВОЈВОЂАНСКОГ И
СМЕДЕРЕВСКО-ВРШАЧКОГ ДИЈАЛЕКТА У ОКВИРУ
СРПСКОГ ДИЈАЛЕКТОЛОШКОГ АТЛАСА – ПРЕГЛЕД
И РЕЗУЛТАТИ ДОСАДАШЊИХ ТЕРЕНСКИХ
ИСТРАЖИВАЊА**

У раду су представљени резултати досадашњих теренских истраживања за потребе *Српског дијалектолошког атласа* на простору два дијалекта – шумадијско-војвођанског и смедеревско-вршачког. Циљ рада је да се прикаже степен испитаности пунктова са простора ових двају дијалеката за потребе поменутог атласа, као и да се види шта је још преостало да се уради.

Кључне речи: српски језик, дијалектологија, Српски дијалектолошки атлас, пунктови шумадијско-војвођанског и смедеревско-вршачког дијалекта.

1. УВОД

Израда *Српскохрватског/Хрватскосрпског* (данас *Српског*) *дијалектолошког атласа* (даље СДА) започета је давне 1959. године.¹ То је дугорочни

*brankicama@gmail.com

** Овај рад финансирало је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије према Уговору број 451-03-9/2021-14, који је склопљен са Институтом за српски језик САНУ.

¹ Детаљније о овоме в. у Реметић 2017.

пројекат и током низа година у оквиру Дијалектолошког одсека Института за српски језик САНУ прикупљана је грађа за његове потребе.² У оквир СДА укључени су пунктови призренско-тимочке дијалекатске области и косовско-ресавског, смедеревско-вршачког (даље С-В), шумадијско-војвођанског (даље Ш-В), зетско-сјеничког³ и херцеговачко-крајишког дијалекта. Највећи део посла на терену за потребе СДА је урађен и у наставку ће бити представљени резултати теренских истраживања на простору шумадијско-војвођанског и смедеревско-вршачког дијалекта.⁴ Циљ рада је да се прикаже степен испитаности пунктова са терена Ш-В и С-В дијалекта за потребе СДА, као и да се види шта је још преостало да се уради.

2. ПУНКТОВИ Ш-В ДИЈАЛЕКТА У ОКВИРУ СДА

За потребе СДА са простора Ш-В дијалекта предвиђено је и укључено укупно 95 пунктова, од којих је 35 у Шумадији, 12 у Срему, 19 у Банату, 18 у Бачкој (међу којима су 4 пункта буњевачка) и 11 у дијаспори (5 у Мађарској и 6 у Румунији).⁵

2.1. Резултати теренских истраживања на простору Ш-В дијалекта за потребе СДА⁶

Грађа за прва три предвиђена пункта са терена Ш-В дијалекта (Гвоздац, Горња Оровица и Соколац) није прикупљена. Овде треба нагласити да су за добар део пунктова Ш-В дијалекта у оквиру СДА попуњени „велики”, однос-

² „Прави почетак лингвистичке географије у Југославији, дакле и на српско-хрватском језичком простору, следно је одмах након IV конгреса слависта, одржаног у Москви 1958. године. На Конгресу је донета одлука о изради *Опшесловенског лингвистичког атласа (ОЛА)*, а већ следеће године код нас је основан Југословенски комитет за дијалектолошке атласе, касније преименован у Међуакадемијски одбор за дијалектолошке атласе, у чију је надлежност до распада СФРЈ спадао рад на *Српскохрватском/Хрватскосрпском дијалектолошком атласу, Опшесловенском лингвистичком атласу (ОЛА), Европском лингвистичком атласу (АЛЕ)* и *Општекарпатском дијалектолошком атласу (ОКДА)*. У тадашњој заједничкој држави хитро се реаговало на одлуке московског конгреса. У првим пословима на изради атласа српских и хрватских дијалеката, у изради упитника за теренски рад, значајно су партиципирали сарадници Института” (Реметић 2007: 188).

³ О испитаности пунктова са простора зетско-сјеничког дијалекта в. детаљније у Марковић 2018.

⁴ Подаци за овај рад, као и за претходна два (уп. Марковић 2018; 2019) преузети су из Архива Одбора за дијалектолошке атласе Одељења језика и књижевности САНУ.

⁵ О пунктовима из Румуније и Мађарске који припадају Ш-В и С-В дијалекту у овом раду неће бити речи, пошто су они већ обрађени у посебном раду (уп. Марковић 2019).

⁶ О пунктовима Ш-В дијалекта у оквиру СДА говоре и Ж Бошњаковић и Д. Радовановић у свом раду (уп. Бошњаковић/Радовановић 2009).

но цели упитници, а за један број пунктова Упитници за I, II, III и IV лексички том СДА.⁷ За пункт Липеновић попуњен је цео упитник 1978. године. Испитивач је био М. Симић. Контролни преглед обавили су П. Ивић и С. Реметић и изнели своје примедбе. Сагласили су се да је неопходна теренска провера, коју је 2005. године обавила М. Петровић, попунивши упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА. Исте године, М. Петровић је прикупила грађу за још два пункта – Белу Цркву и Осладић. За први поменути пункт попуњен је цео упитник, а за други – упитници за I, II, III и IV лексички том СДА. М. Симић је 1978. године прикупио грађу и за пунктове Драгодол, Сушица и Брежђе, и то попунивши целе „велике” упитнике. П. Ивић и С. Реметић су то прегледали. Обојица су се сложила са тим да је за сва три пункта неопходна провера на терену. Теренску контролу за пункт Драгодол обавила је М. Петровић 2005. године, када је попунила упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА. За пункт Словац попуњени су упитници за I, II, III и IV лексички том СДА. Испитивач је била Д. Радовановић. Грађу за пункт Боговађа (цео упитник) прикупио је М. Станић 1983. године. П. Ивић и Д. Петровић су 1995. године обавили контролни преглед, износећи своје примедбе. Сагласили су се да је потребна теренска провера, уз посебно обраћање пажње на послекценатске дужине. Теренску контролу обавила је М. Петровић 2005. године и том приликом попунила упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА. Следећи је пункт Бранковина, за који је грађу прикупила Ј. Јокановић. То су прегледали П. Ивић и Г. Драгин и дали своје напомене. Сложили су се да је потребна провера на терену, због јата. М. Симић је попунио цео упитник за пункт Доње Црниљево. И овде су контролни преглед извршили П. Ивић и Г. Драгин 1995. године. Након увида, закључили су да је потребна теренска провера, уз обраћање пажње на јат, акценте и послекценатске дужине. Попуњавањем упитника за I, II, III и IV лексички том СДА 2005. године, прикупљена је грађа за пункт Зукве. Испитивач је била М. Петровић. За наредна три пункта – Врело, Радљево и Бељин упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА попунила је Д. Радовановић 2005. и 2006. године. Упитник за I лексички том за пункт Дражевац попунио је С. Реметић 2006. године. За пункт Мислођин грађу су 2005. године прикупили Ж. Бошњакковић и Б. Марковић и том приликом попунили упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА. За пункт Рожанци грађа није прикупљена. Д. Радовановић је 2006. године попунила упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА за пункт Трбушница. Грађу за пункт Витановац прикупио је И. Стевовић. П. Ивић и Д. Петровић су то прегледали и означили проблеме. Обојица су била сагласна да треба још проверити на терену. Р. Симић је прикупио грађу за пункт Пајсијевићи 1975. године. Кон-

⁷ Постоји Упитник за некадашњи *Српскохрватски дијалектолошки атлас*, који садржи 2098 питања и то је „велики” упитник. Касније су из њега извучена одређена питања сврстана у оквиру Упитника за I, II, III и IV лексички том СДА (о овоме в. детаљније у Милорадовић 2017: 124–125).

тролни преглед обавили су П. Ивић и Д. Петровић. Сложили су се да је потребна провера на терену. За пунктове – Бресница, Борач, Љуљаци и Неваде грађу је прикупио И. Стевовић. Све те упитнике прегледали су П. Ивић и Д. Петровић и означили проблематична места. Закључили су да је за сва четири пункта потребна провера на терену. П. Ђукановић прикупио је грађу за пункт Давидовица 1983. године. Контролни преглед извршили су П. Ивић и С. Реметић, износећи своје примедбе. Обојица су се сложила да је неопходна теренска провера. За пункт Козељ најпре је цео упитник попунио И. Стевовић, да би 2005. године Д. Петровић попунио упитнике за I и II лексички том СДА. Д. Петровић попунио је упитнике за I и II лексички том СДА и за пункт Драгољ. Грађу за пункт Мисача прикупио је С. Реметић, прво цео упитник, а потом 2006. године и упитник за I први лексички том СДА. Контролни преглед је обавио М. Пижурица, износећи своје примедбе. За наредна два пункта – Чокешина и Варна, грађу је прикупио М. Симић. П. Ивић и Г. Драгин су прегледали упитник за први поменути пункт, дајући своје напомене. Упитник за други поменути пункт прегледали су П. Ивић и С. Реметић. Закључили су да је неопходна теренска провера. Д. Радовановић је 2006. године попунила упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА за пункт Мачвански Причиновић. Црну Бару посетила је 1976. године Љ. Суботић и том приликом прикупила грађу. П. Ивић и Г. Драгин су то прегледали 1995. године. Предложили су да се евентуално провери на терену. Љ. Суботић попунила је упитник и за пункт Купиново 1981. године. Контролни преглед обавили су П. Ивић и Ж. Бошњаковић 1995. године. Сагласили су се да је потребна теренска провера. Љ. Суботић је обишла још два пункта – Добановце и Буђановце, где је попунила упитнике. Године 1995. П. Ивић и Ж. Бошњаковић су то прегледали и изнели своје примедбе. Закључили су да је потребно евентуално проверити на терену. Упитник за пункт Белегиш попунила је Љ. Недељков 1987. године. П. Ивић и Ж. Бошњаковић су обавили контролни преглед 1995. године. Сагласили су се да је потребна провера на терену. Теренску контролу обавио је С. Павловић јуна 1995. године. Поновни увид имао је П. Ивић исте године, уз напомену да је потребно исправити акценатске нејасности. Љ. Недељков попунила је 1988/1989. године упитник и за пункт Стари Сланкамен. Контролни преглед су 1995. године извршили П. Ивић и Ж. Бошњаковић. Сложили су се да треба евентуално проверити на терену. Упитник за пункт Крушедол попунио је Д. Петровић 1979. године. П. Ивић и Ж. Бошњаковић су то прегледали 1995. године. Констатовали су да нема потребе поново ићи на терен. Следећи је пункт Јазак, за који је грађу прикупила Љ. Недељков 1996. године. Контролни преглед обавила је Г. Драгин 1998. године и предложила да испитивач погледа нека питања. Ж. Бошњаковић попунио је упитник за пункт Чалма 1989. године. Након прегледа П. Ивића 1996. године, констатовано је да треба проверити одређене стране. Марија Шпис-Ђулум је 1996. године прикупила грађу за пункт Моровић. Исте године је П. Ивић обавио контролни преглед, с напо-

меном да треба замолити испитивача да погледа. Теренску контролу је обавио сам испитивач и средио примедбе. Привину Главу посетили су 2005. године Ж. Бошњаковић и Б. Марковић, и том приликом попунили упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА. За пункт Нештин цео упитник попунио је Д. Петровић 1978/1979. године. Контролни преглед су извршили П. Ивић и Ж. Бошњаковић 1995. године, уз напомену да треба евентуално проверити на терену. Грађу за пункт Буковац (у Срему) прикупио је 1975. године М. Пижурица. Након контролног прегледа П. Ивића и Ж. Бошњаковића 1995. године, констатовано је да је потребна провера на терену. Теренску контролу је обавила Љ. Недељков 1995. године, а поновни увид у то имао је П. Ивић исте године. Упитник за пункт Сефкерин попунила је Љ. Недељков. П. Ивић је то прегледао 1995. године и након тога, исте године Љ. Недељков је обавила и теренску контролу. Поновни увид имао је П. Ивић, уз неке напомене ексцерптору. За пункт Иланца упитник је попунила Г. Драгин. Након контролног прегледа П. Ивића 1997. године, предложено је да се, ако се укаже згодна прилика, још једном оде на терен, ради провере. Ж. Бошњаковић попунио је 2005. године упитник за I лексички том СДА за пункт Добрица. П. Ивић је прикупио грађу за пункт Фаркаждин. Он и Г. Драгин су 1994. и 1995. године обавили контролни преглед, констатујући да нема потребе за провером. За пунктове Томашевац, Неузина и Бока, грађу је прикупио Ж. Бошњаковић 2005. године. За прва два поменута пункта попуњен је упитник за I, а за трећи поменути пункт упитници за I и II лексички том СДА. Грађу за пункт Арадац прикупила је 1996. године Г. Драгин, док је П. Ивић исте године извршио контролни преглед. Упитнике за I и II лексички том СДА за пункт Житиште попунила је Г. Драгин 2005. године. П. Ивић прикупио је грађу за пункт Меленце. Он и Г. Драгин су то прегледали 1995. године. Примедбе је означила Г. Драгин. Обоје су били мишљења да због три примедбе не вреди ићи на терен. Г. Драгин прикупила је 2005. године грађу и за пункт Српски Итебеј и том приликом попунила упитнике за I и II лексички том СДА. Ново Милошево посетио је Д. Петровић 1978. године, где је прикупио грађу. Контролни преглед је обавио П. Ивић и напоменуо да би требало евентуално проверити на терену. Теренску контролу извршила је 1996. године Г. Драгин. Поновни увид у то имао је П. Ивић и потврдио да је све сређено. Грађу за пункт Српска Црња прикупио је Ж. Бошњаковић. Он је попунио цео упитник и за пункт Радојево 1995. године, а 2005. поново је посетио ово место и том приликом попунио упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА. Следећи је пункт Кикинда, за који је упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА попунила Г. Драгин 2005. године. Д. Петровић попунио је упитник за пункт Мокрин 1978. године. П. Ивић је обавио контролни преглед 1994. и 1995. године и констатовао да је потребна провера и допуна на терену. Теренску контролу обавила је 1996. године Г. Драгин. Исте године поновни увид у то имао је П. Ивић, уз напомену да је све сређено. За пункт Санад грађу је прикупила Г. Драгин 2005.

године, када је попунила упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА. Грађу за пунктове Банатско Аранђелово и Ђала прикупио је Д. Петровић 1981. године. Вилово је 1995. године посетила Г. Драгин и попунила цео упитник. П. Ивић је обавио контролни преглед 1995. године и констатовао да није потребно поново ићи на терен, већ да испитивач сам погледа и среди. Д. Петровић попунио је упитник за пункт Бегеч 1967. године. Прегледали су П. Ивић и Г. Драгин 1995. године и напоменули да треба, ако се нађе згодна прилика, проверити појединости које је означила Г. Драгин. Она је посетила и Бођане 1987. године, где је попунила цео упитник. П. Ивић је извршио контролни преглед 1994. и 1995. године и напоменуо да треба евентуално проверити на терену, ако буде згодне прилике. Грађу за пункт Деспотово прикупио је 1968. године Д. Петровић. Контролни преглед обавили су П. Ивић и Г. Драгин 1995. године, износећи своје примедбе. Закључено је да треба, ако се нађе згодна прилика, проверити тих неколико појединости. Упитнике за пунктове Госпођинци, Надаљ и Стапар попунио је Д. Петровић. П. Ивић је обавио контролни преглед за сва три пункта. Упитнике за пунктове Надаљ и Стапар, прегледала је и Г. Драгин и за та два пункта је констатовано да треба евентуално проверити на терену, док за први поменути пункт не би требало поново ићи на терен. Љ. Недељков попунила је 2005. године упитнике за I, II и III лексички том СДА за пункт Сивац. Године 1987. Г. Драгин прикупила је грађу за пункт Бајша. Након контролног прегледа П. Ивића и М. Пижурице 1995. године, напоменуто је да није неопходно поново ићи на терен. Мол је посетио Д. Петровић 1968. године и тада попунио цео упитник. Преглед су обавили П. Ивић и Г. Драгин 1995. године. Мишљења су били да треба евентуално проверити на терену. Упитнике за наредна три пункта – Ранчево, Риђицу и Шандор (Александрово) попунио је М. Пижурица. После контролног прегледа П. Ивића и Г. Драгин 1995. године, констатовано је следеће: за пункт Ранчево да треба проверити на терену, а за друга два поменута пункта да треба евентуално проверити на терену. Љ. Недељков је обавила теренску контролу за пунктове Ранчево и Риђица и након поновног увида, закључено је да је све сређено. Грађу за пункт Мартонош прикупио је Д. Петровић 1981. и 1986. године. Контролни преглед извршили су П. Ивић и Г. Драгин 1995. године. Предложено је да се евентуално допуни на терену неколико пропуста. М. Пижурица попунио је упитник за пункт Чоноља 1973. године. П. Ивић и Д. Петровић су то прегледали 1995. године. Закључено је да је потребна теренска провера. Упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА за пункт Светозар Милетић попунила је 2005. године Љ. Недељков. И за два пункта – Ђурђин и Биково грађу је прикупио М. Пижурица. Контролни преглед обавили су П. Ивић и Д. Петровић 1995. године. Констатовано је за пункт Ђурђин да је теренска провера непотребна, док за пункт Биково треба евентуално проверити на терену.

Може се рећи да је грађа са терена Ш-В дијалекта за потребе СДА највећим делом прикупљена, мада има потреба за теренским проверама и допунама.

3. ПУНКТОВИ С-В ДИЈАЛЕКТА У ОКВИРУ СДА

За потребе СДА са простора С-В дијалекта предвиђено је и укључено укупно 35 пунктова, од којих је 19 у ужој Србији и 16 у Банату (међу којима су 4 пункта у Румунији).

3.1. Резултати теренских истраживања на простору С-В дијалекта за потребе СДА

Грађу за Галипољце (пресељенике у Пехчево у Македонији) исписао је П. Ивић 1996. и 1997. године.⁸ Ж. Бошњаковић је 1998. године дао напомену да треба видети текст у упитнику и то је сређено. Следећи је пункт Петровац, за који је упитник попунио И. Стевовић. П. Ивић и Ж. Бошњаковић су обавили контролни преглед 1995. године. Закључили су да треба проверити на терену. Упитник за пункт Блазнава попунили су 1978. године посебно Р. Симић и С. Реметић. Контролу су извршили П. Ивић и Г. Драгин 1995. године. За овај пункт је потребна евентуална провера на терену. Упитник за пункт Чумић попунила је М. Грковић 1979. године. Након прегледа и напомена П. Ивића и М. Пижурице 1995. године, констатовано је да треба евентуално проверити на терену. Р. Симић попунио је упитник за пункт Жабаре 1978. године. П. Ивић и Ж. Бошњаковић су то прегледали 1995. године. Закључено је да треба проверити на терену. За пункт Глибовац упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА попунио је 2005. године Ж. Бошњаковић. Међулужје су посетили Р. Алексић и С. Вукомановић и том приликом попунили цео упитник. Након прегледа П. Ивића и С. Реметића 1995. године, предложено је да се евентуално провери на терену. За пункт Бељина упитнике за I, II, III и IV лексички том СДА попунио је Ж. Бошњаковић 2005. године. За пункт Неменикуће испитивач је био Р. Алексић. Упитник су прегледали П. Ивић и С. Реметић 1995. године. Грађу за пункт Друговац прикупио је Ж. Бошњаковић 1988. године, а сам је дао и примедбе. Упитник за I лексички том СДА за пункт Лисовић, попунио је 2005. године Ж. Бошњаковић. Пункт Удовице посетио је С. Вукомановић и тада попунио цео упитник. Контролни преглед обавио је Ж. Бошњаковић, износећи своје примедбе. Наредна два пункта – Заклопачу и Пиносаву обишао је 2005., односно 2008. године Ж. Бошњаковић. За први

⁸ Материјал је већим делом ексерциран из књиге *О говору Галипољских Срба* П. Ивића (СДЗБ XII, 1957).

поменути пункт попунио је упитник за I лексички том СДА, а за други пункт упитнике за сва четири лексичка тома СДА. С. Реметић попунио је упитник за I лексички том СДА за пункт Мала Моштаница 2008. године. Испитивач за пунктове Кумодраж и Сланци био је Ж. Бошњаковић. За први поменути пункт попуњен је упитник за I лексички том СДА, док су за други пункт попуњени упитници за сва четири лексичка тома СДА. С. Ракић попунила је упитник за пункт Пожежено 1997. године. Контролни преглед обавили су П. Ивић и М. Пижурица 1998. године. Предложено је да се поправи, што је и учињено 1998. године. За пункт Кличевац упитнике за сва четири лексичка тома СДА попунио је 2006. године Ж. Бошњаковић. Љ. Недељков посетила је Омољицу у два наврата 1989. и 1995. године, где је прикупила грађу. П. Ивић је обавио контролни преглед 1995. године. Упитник за пункт Ковин попунио је П. Ивић. Сам је обавио и контролни преглед 1995. године и изнео предлог да се, ако се нађе згодна прилика, провере одређене појединости. Наредних пет пунктова – Гај, Банатску Паланку, Калуђерово, Долово и Банатску Суботицу обишао је 2005. године Ж. Бошњаковић и том приликом попунио упитник за I лексички том за све поменуте пунктове. Љ. Недељков попунила је цео упитник за пункт Банатско Ново Село 1995. године. Преглед је обавио П. Ивић исте године и напоменуо да би требало рашчистити *ч'* и *и'*. Избиште, Уљму и Велико Средиште посетио је 2005. године Ж. Бошњаковић. За први поменути пункт попуњен је упитник за I лексички том СДА, а затим и цео упитник, док су за друга два пункта попуњени упитници за I лексички том СДА. И за пункт Маргита грађу је прикупила Г. Драгин 1990. године. Након прегледа П. Ивића, констатовано је да је потребна провера на терену.

Грађа за пунктове С-В дијалекта у оквиру СДА је углавном прикупљена, мада овде има потреба првенствено за допунама, али и проверама на терену.

4. ЗАКЉУЧАК

У оквиру закључка, табеларно ће бити представљено најпре оно што је урађено за потребе СДА на простору Ш-В и С-В дијалекта, а затим и оно што је преостало да се уради.

Табела 1. *Преглед досадашње испитаности пунктова
Ш-В дијалекта у оквиру СДА*

НАЗИВ ПУНКТА	ГОДИНА ИСПИТИВАЊА	ШТА ЈЕ УРАЂЕНО	ТЕРЕНСКА КОНТРОЛА	ПОНОВНИ УВИД
Липеновић	1978.	Цео упитник	2005. г. М. Петровић попунила упитнике за I, II, III и IV том СДА	
Бела Црква	2005.	Цео упитник		
Осладић	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Драгодол	1978.	Цео упитник	2005. г. М. Петровић попунила упитнике за I, II, III и IV том СДА	
Сушица		Цео упитник		
Брежђе		Цео упитник		
Словац	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Боговађа	1983.	Цео упитник	2005. г. М. Петровић попунила упитнике за I, II, III и IV том СДА	
Бранковина		Цео упитник		
Доње Црниљево		Цео упитник		
Зукве	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Врело	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		

Радљево	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Бељин	2006.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Дражевац	2006.	Упитник за I том СДА		
Мислођин	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Трбушница	2006.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Витановац		Цео упитник		
Пајсијевићи	1975.	Цео упитник		
Бресница		Цео упитник		
Борач	1962.	Цео упитник		
Љуљаци		Цео упитник		
Неваде	1962.	Цео упитник		
Давидовица	1983.	Цео упитник		
Козељ	2005.	Цео упитник + упитници за I и II том СДА		
Драгољ	2005.	Упитници за I и II том СДА		
Мисача	2006.	Упитник за I том СДА		
Чокешина		Цео упитник		
Варна		Цео упитник		
Мачвански Причиновић	2006.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Црна Бара	1976.	Цео упитник		

Купиново	1981.	Цео упитник		
Добановци		Цео упитник		
Буђановци		Цео упитник		
Белегиш	1987.	Цео упитник	1995. г. С. Павловић	1995. г. П. Ивић
Стари Слан- камен	1988/1989.	Цео упитник		
Крушедол	1979.	Цео упитник		
Јазак	1996.	Цео упитник		
Чалма	1989.	Цео упитник		
Моровић	1996.	Цео упитник	Сређено	
Привина Глава	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Нештин	1978/1979.	Цео упитник		
Буковац	1975.	Цео упитник	1995. г. Љ. Недељков	1995. г. П. Ивић
Сефкерин	1989.	Цео упитник	1995. г. Љ. Недељков	1995. г. П. Ивић Напомена експертору
Иланца		Цео упитник		
Добрица	2005.	Упитник за I том СДА		
Фаркаждин		Цео упитник		
Томашевац	2005.	Упитник за I том СДА		
Неузина	2005.	Упитник за I том СДА		
Бока	2005.	Упитници за I и II том СДА		
Арадац	1996.	Цео упитник		
Житиште	2005.	Упитници за I и II том СДА		

Меленци		Цео упитник		
Српски Итебеј	2005.	Упитници за I и II том СДА		
Ново Мило- шево	1978.	Цео упитник	1996. г. Г. Драгин	1996. г. П. Ивић Сређено
Српска Црња		Цео упитник		
Радојево	1995. и 2005.	Цео упитник + Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Кикинда	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Мокрин	1978.	Цео упитник	1996. г. Г. Драгин	1996. г. П. Ивић Поправљено
Санад	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Банатско Аранђелово	1981.	Цео упитник		
Ђала	1981.	Цео упитник		
Вилово	1995.	Цео упитник		
Бегеч	1967.	Цео упитник		
Бођани	1987.	Цео упитник		
Деспотово	1968.	Цео упитник		
Госпођинци		Цео упитник		
Надаљ	1968.	Цео упитник		
Стапар	1978.	Цео упитник		
Сивац	2005.	Упитници за I, II и III том СДА		
Бајша	1987.	Цео упитник		

Мол	1968.	Цео упитник		
Ранчево	1974.	Цео упитник	Љ. Недељков	Сређено
Риђица	1973.	Цео упитник	1995. г. Љ. Недељков	Сређено
Шандор (Александрово)	1981.	Цео упитник		
Мартонош	1981. и 1986.	Цео упитник		
Чонопља	1973.	Цео упитник		
Светозар Милетић	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА		
Ђурђин		Цео упитник		
Биково		Цео упитник		

Табела 2. *Преглед досадашње испитаности пунктова С-В дијалекта у оквиру СДА*

НАЗИВ ПУНКТА	ГОДИНА ИСПИТИВАЊА	ШТА ЈЕ УРАЂЕНО	ТЕРЕНСКА КОНТРОЛА
Галипољци (Пехчево)	1996. и 1997.	Цео упитник	
Петровац		Цео упитник	
Блазнава	1978.	Цео упитник	
Чумић	1979.	Цео упитник	
Жабаре	1978.	Цео упитник	
Међулужје		Цео упитник	
Бељина	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА	
Неменикуће		Цео упитник	
Друговац	1988.	Цео упитник	
Лисовић	2005.	Упитник за I том СДА	

Удовице		Цео упитник	
Заклопача	2005.	Упитник за I том СДА	
Пиносава	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА	
Мала Моштаница	2008.	Упитник за I том СДА	
Кумодраж	2005.	Упитник за I том СДА	
Сланци	2005.	Упитници за I, II, III и IV том СДА	
Пожежено	1997.	Цео упитник	Сређено
Кличевац	2006.	Упитници за I, II, III и IV том СДА	
Омољица	1989. и 1995.	Цео упитник	
Ковин		Цео упитник	
Гај	2005.	Упитник за I том СДА	
Банатска Паланка	2005.	Упитник за I том СДА	
Калуђерово	2005.	Упитник за I том СДА	
Долово	2005.	Упитник за I том СДА	
Банатска Суботица	2005.	Упитник за I том СДА	
Банатско Ново Село	1995.	Цео упитник	
Избиште	2005.	Упитник за I том СДА + цео упитник	
Уљма	2005.	Упитник за I том СДА	

Велико Средиште	2005.	Упитник за I том СДА	
Маргита	1990.	Цео упитник	

Табела 3. *Преглед онога што је преостало да се уради на простору Ш-В дијалекта за потребе СДА*

НАЗИВ ПУНКТА	ШТА ЈОШ ТРЕБА УРАДИТИ
Гвоздац	Попунити упитник
Горња Оровица	Попунити упитник
Соколац	Попунити упитник
Осладић	Комплетирати цео упитник СДА ⁹
Сушица	Неопходна теренска провера
Брежђе	Неопходна теренска провера
Словац	Комплетирати цео упитник СДА
Бранковина	Потребна провера на терену, пре свега због јата
Доње Црниљево	Потребна теренска провера, уз обраћање посебне пажње на јат, акценте и послеакценатске дужине
Зукве	Комплетирати цео упитник СДА
Врело	Комплетирати цео упитник СДА
Радљево	Комплетирати цео упитник СДА
Бељин	Комплетирати цео упитник СДА
Дражевац	Комплетирати цео упитник СДА
Мислођин	Комплетирати цео упитник СДА
Рожанци	Попунити упитник
Трбушница	Комплетирати цео упитник СДА
Витановац	Проверити на терену
Пајсијевићи	Проверити на терену

⁹Мисли се на то да треба попунити све што није попуњено.

Бресница	Проверити на терену
Борач	Проверити на терену
Љуљаци	Проверити на терену
Неваде	Проверити
Давидовица	Неопходна теренска провера
Козељ	Комплетирати цео упитник СДА
Драгољ	Комплетирати цео упитник СДА
Мисача	Комплетирати цео упитник СДА
Варна	Неопходна теренска провера
Мачвански Причиновић	Комплетирати цео упитник СДА
Купиново	Потребна теренска провера
Белегиш	Исправити акценатске нејасности
Јазак	Испитивач да погледа нека питања
Чалма	Проверити одређене стране
Привина Глава	Комплетирати цео упитник СДА
Добрица	Комплетирати цео упитник СДА
Томашевац	Комплетирати цео упитник СДА
Неузина	Комплетирати цео упитник СДА
Бока	Комплетирати цео упитник СДА
Житиште	Комплетирати цео упитник СДА
Српски Итебеј	Комплетирати цео упитник СДА
Кикинда	Комплетирати цео упитник СДА
Санад	Комплетирати цео упитник СДА
Вилово	Да погледа и среди испитивач
Бегеч	Ако се нађе згодна прилика, проверити појединости које је означила Г. Драгин

Сивац	Комплетирати цео упитник СДА
Чонопља	Потребна провера на терену
Светозар Милетић	Комплетирати цео упитник СДА

Табела 4. Преглед онога што је преостало да се уради на простору С-В дијалекта за потребе СДА

НАЗИВ ПУНКТА	ШТА ЈОШ ТРЕБА УРАДИТИ
Петровац	Проверити на терену
Жабаре	Проверити на терену
Глибовац	Комплетирати цео упитник СДА
Бељина	Комплетирати цео упитник СДА
Лисовић	Комплетирати цео упитник СДА
Заклопача	Комплетирати цео упитник СДА
Пиносава	Комплетирати цео упитник СДА
Мала Моштаница	Комплетирати цео упитник СДА
Кумодраж	Комплетирати цео упитник СДА
Сланци	Комплетирати цео упитник СДА
Кличевац	Комплетирати цео упитник СДА
Омољица	Напомена ексерптору
Гај	Комплетирати цео упитник СДА
Банатска Паланка	Комплетирати цео упитник СДА
Калуђерово	Комплетирати цео упитник СДА
Долово	Комплетирати цео упитник СДА
Банатска Суботица	Комплетирати цео упитник СДА
Банатско Ново Село	Потребно рашчистити питање <i>ч'</i> и <i>μ'</i>
Уљма	Комплетирати цео упитник СДА
Велико Средиште	Комплетирати цео упитник СДА
Маргита	Проверити на терену

На основу свега изложеног може се закључити да је дугогодишњи предани рад на терену уродио плодом и да је највећи део грађе за потребе СДА са простора Ш-В и С-В дијалекта прикупљен. Но, ту није крај, пошто има још посла на терену. На простору Ш-В дијалекта има доста провера на терену, али и допуна. Поред тога, треба прикупити грађу за још четири пункта. Када је о реч о пунктовима С-В дијалекта, ту је остало још допуна и неколико провера на терену. Коментари П. Ивића и осталих дијалектолога, који су прегледали попуњене упитнике, углавном се односе на акценатске, фонетске и морфолошке појединости које би требало проверити, исправити или допунити. Поред тога, указали су и на места где недостају одговори или су забележени облици који нису тражени.

ЛИТЕРАТУРА

- Бошњаковић/Радовановић 2009:** Ж. Бошњаковић, Д. Радовановић, Степен испитаности шумадијско-војвођанског дијалекта, *Јужнословенски филолог*, LXV, 229–265.
- Марковић 2018:** Б. Марковић, Пунктови зетско-сјеничког дијалекта у оквиру *Српског дијалектолошког атласа* – преглед и резултати досадашњих теренских истраживања, *Октоих: часопис Одјељења за српски језик и књижевност Матице српске – Друштва чланова у Црној Гори*, VIII/9, Подгорица, 45–52.
- Марковић 2019:** Б. Марковић, Пунктови у Румунији и Мађарској у оквиру *Српског дијалектолошког атласа* – резултати досадашњих теренских истраживања, *Исходишта* 5, Темишвар: Савез Срба у Румунији, Центар за научна истраживања и културу Срба у Румунији; Филолошки, историјски и теолошки факултет Западног универзитета у Темишвару – Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу, 257–264.
- Милорадовић 2017:** С. Милорадовић, Лингвистичка географија у Србији – језички записи на картама и њихово читање, *Јужнословенски филолог*, LXXIII/3–4, 113–135.
- Реметић 2007:** С. Реметић, Шездесет година дијалектологије у Институту за српски језик, у: Срето Танасић (гл. ур.), *Шездесет година Института за српски језик САНУ*: зборник радова 1, Београд: Институт за српски језик САНУ, 179–193.
- Реметић 2017:** С. Реметић, Српска дијалектологија јуче, данас, сутра, *Јужнословенски филолог*, LXXIII/3–4, 85–112.

—————

SPECIFIC TERRITORIAL POINTS OF ŠUMADIJA-VOJVODINA
AND SMEDEREVO-VRŠAC DIALECTS WITHIN THE *SERBIAN
DIALECTOLOGICAL ATLAS* – AN OVERVIEW AND RESULTS
OF PREVIOUS FIELD RESEARCH

Summary

The paper presents the results of previous field research for the needs of the *Serbian Dialectological Atlas* in the area of two dialects – Šumadija-Vojvodina and Smederevo-Vršac. The aim of this paper is to show the degree of examination of specific territorial points from the area of these two dialects for the needs of the mentioned atlas, as well as to see what remains to be done.

Keywords: Serbian language, dialectology, Serbian Dialectological Atlas, specific territorial points of the Šumadija-Vojvodina and Smederevo-Vršac dialects.

Brankica Đ. Marković